

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
v é g z é s e

Az ügy száma: Pfv.VII.22.444/2016/11.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke
Dr. Osztovits András előadó bíró
Dr. Farkas Attila bíró

A felperes: _____

A felperes képviselője: Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda (Budapest XV., Ótjáró tér 5. ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd)

Az I. rendű alperes: CIB Bank Zrt. (Budapest II., Medve u. 4-14.)

A II. rendű alperes: _____

A III. rendű alperes: _____

Az I. rendű alperes képviselője: Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (Budapest I., Pauler u. 11., ügyintéző: ifj. dr. Burai-Kovács János ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: felperes, I. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Györi Ítéletábrla Pf.IV.20.084/2016/6/I. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Györi Törvényszék P.20.962/2014/20. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezi a következő kérdésekben:

1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) 4. cikk (2) bekezdésében, illetve 5. cikkében írt világos és érthető megfogalmazás követelményét úgy kell-e értelmezni, hogy annak eleget tesz a fogyasztói kölcsönszerződésben egyedileg meg nem tárgyalt olyan szerződési feltétel, amely a fogyasztót terhelő költség, jutalék, díj (a továbbiakban együtt: költség) összegét, annak kiszámítási módját, teljesítésének idejét pontosan meghatározza, anélkül azonban, hogy rögzítené, az adott költség milyen konkrét szolgáltatás ellenértéke; avagy a szerződésnek tartalmaznia kell azt is, hogy az adott költség milyen meghatározott szolgáltatás ellenértéke? Utóbbi esetben elegendő-e, ha a költség elnevezéséből következtetni lehet a nyújtott szolgáltatás tartalmára?

2) Az irányelv 3. cikk (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára a perbeli ügyben alkalmazott olyan költség kikötése, amelyért nyújtott konkrét szolgáltatás a szerződés alapján egyértelműen nem azonosítható be?

Pfv.VII.22.444/2016/11.

A Kúria az előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig a felülvizsgálati eljárás tárgyalását felfüggeszti.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogvita tárgya és a releváns tények

- [1] 2005. szeptember 16-án a felperes, valamint a II-III. rendű alperesek mint adósok az I. rendű alperes jogelődjével mint hitelezővel általános felhasználású kölcsönszerződést kötöttek. A szerződés alapján az alperes jogelődje 16.516 euró kölcsönt nyújtott az adósoknak évi 5,4 % kamat, évi 2,4 % kezelési költség kikötése mellett 240 hónap futamidőre. A szerződés részét képező Általános Szerződési Feltételek 2.4. pontja szerint „a kezelési költség számításának alapja az első ügyleti év folyamán a kölcsönszerződés szerinti teljes kölcsönösszeg, a további ügyleti években pedig az adott ügyleti év első napján fennálló tőketartozás”. A szerződés II/18. pontja alapján az adósoknak folyósítási jutalékként 40.000 Ft-ot kellett megfizetniük a hitelezőnek. A szerződésben a THM 8,47%-ban került meghatározásra.
- [2] A felperes keresetében – többek között – a kezelési költséget érintő II/5. pont és a folyósítási jutalékot tartalmazó II/18. pont tisztességtelenségének megállapítását kérte, arra hivatkozással, hogy a szerződés egyik költség vonatkozásában sem határozza meg, hogy azok az I. rendű alperes milyen szolgáltatásának ellenértékei.
- [3] Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Állítása szerint jogszabály nem tiltotta a per tárgyát képező költségek alkalmazását. Nem vitatta, hogy a szerződés e két költség ellenértékeként konkrét szolgáltatást nem határoz meg. Perbeli nyilatkozata szerint a folyósítási jutalék a szerződéskötést megelőzően a pénzügyi intézet által végzett ügyviteli tevékenység, a kezelési költség pedig a szerződéskötést követően felmerülő ügyviteli tevékenységének ellenértéke.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a folyósítási jutalékot tartalmazó szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét megállapította, a kezelési költség érvénytelenségére irányuló kereseti kérelmet elutasította.
- [5] A felperes és az I. rendű alperes fellebbezései folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság szerint a kezelési költség vonatkozásában azt kellett vizsgálni, hogy az megfelel-e a világos és érthető megfogalmazás követelményének. Rögzítette, hogy a szerződéses rendelkezések egyértelműen meghatározzák a kezelési költség mértékét, a felperes általi viselésének kötelezettségét, ezért azok érthetőek és világosak. A másodfokú bíróság szerint tény, hogy a szerződés nem tartalmazza a kezelési költség vonatkozásában azt, hogy a pénzügyi intézet ennek ellenértékeként konkrétan milyen szolgáltatást teljesít. A hitelezés lebonyolítása, kezelése, nyilvántartása, behajtása, a technikai feltételek biztosítása, a személyi apparátus működtetése azonban jelentős költséget okoz, amelyet az ügyleti kamat nem ellentételez. Ezek a költségek az ítéletben írtak szerint „köztudomásúak”. Mindezek alapján a kezelési költség felszámítása konkrét szolgáltatás hiányára hivatkozással, illetve arra tekintettel, hogy e „köztudomású” szolgáltatásokat a pénzügyi intézmény a fogyasztó érdekében is nyújtja, tisztességtelenségnek nem tekinthető.
- [6] A másodfokú bíróság megítélése szerint a folyósítási jutalékot tartalmazó szerződéses rendelkezés vonatkozásában – figyelemmel a „köztudomásúan” felmerülő adminisztrációs költségek kezelési költségként történő felszámítására – nem állapítható meg, hogy az az I.

Pfv.VII.22.444/2016/11.

rendű alperes milyen szolgáltatását ellentételezi. Mindezekre figyelemmel ez a költség tisztességtelennek minősül.

- [7] A Kúria elé került ügyben a felperes és az I. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.
- [8] A felperes felülvizsgálati kérelmében – egyebek mellett – a kezelési költség vonatkozásában keresetének helytadó határozat meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy a szerződés nem tartalmazza világosan, hogy milyen szolgáltatásért kell ezt a díjat fizetnie. Álláspontja szerint az eljárás során az I. rendű alperes nem bizonyította, hogy a hitelezés lebonyolítása, kezelése érdekében olyan költségei lennének, amelyeket az ügyleti kamat nem ellentételez.
- [9] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében a folyósítási jutalék vonatkozásában kérte a keresetet elutasító határozat meghozatalát. Többek között arra hivatkozott, a szerződéskötés idején jogszabály nem írta elő, hogy azt a konkrét szolgáltatást, amelyért a folyósítási jutalék jár a szerződésben rögzíteni kellett volna.

A vonatkozó nemzeti jogszabályok és a szokásos szerződéses rendelkezések ismertetése

- [10] A szerződéskötés idején hatályos, irányadó jogszabályi rendelkezések:
- [11] A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: Ptk.):
- [12] Ptk. 209/B. § (1) Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg.
- (2) Egyoldalúan és indokolatlanul hátrányos a jogosultságok és kötelezettségek meghatározása különösen, ha
- a) a szerződésre irányadó lényeges rendelkezéstől jelentősen eltér; vagy
- b) összeegyeztethetetlen a szerződés tárgyával, illetve rendeltetésével.
- (3) A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.
- (4) Külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.
- (5) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a szolgáltatást és ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésre, ha annak szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető.
- (6) Nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.
- [13] Ptk. 523. § (1) Kölcsönszerződés alapján a pénzintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzüsszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.
- (2) Ha a hitelező pénzintézet, – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – az adós kamat fizetésére köteles (bankkölcsön).
- [14] A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Hpt.):
- [15] Hpt. 210. § (2) A pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt, ideértve a késedelmes teljesítés jogkövetkezményeit és a szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítésének módját, következményeit is.

- [16] Hpt. 212. § (1) A fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésnek tartalmaznia kell a külön jogszabály alapján megállapított éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót.
(2) A teljes hiteldíj a fogyasztó által a kölcsönért fizetendő terhelés, amely tartalmazza a kamatokat, folyósítási jutalékokat és minden egyéb – a kölcsön felhasználásával kapcsolatosan fizetendő – költséget.
(3) A teljes hiteldíjmutató az a belső kamatláb, amely mellett az ügyfél által visszafizetendő tőke és teljes hiteldíj egyenlő az ügyfél által a folyósításkor a pénzügyi intézménynek fizetett költségekkel csökkentett hitelösszeggel.
- [17] Hpt. 2. számú melléklet I.10.2.a) Pénzkölcsönnyújtás: a hitelező és az adós között létesített hitel-, illetőleg kölcsönszerződés alapján a pénzösszeg rendelkezésre bocsátása, amelyet az adós a szerződésben megállapított időpontban – kamat ellenében vagy anélkül – köteles visszafizetni;
- [18] Hpt. 2. számú melléklet I.10.3. A hitel és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja.
- [19] Hpt. 2. számú melléklet III.7. Kamat: az adós által a kölcsönnyújtónak (betételhelyezőnek) az elfogadott betét vagy az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázataért fizetendő, a betét- vagy kölcsönösszeg százalékában meghatározott, időarányosan térítendő (elszámolandó) pénzösszeg vagy egyéb hozadék.
- [20] A Kúria tájékoztatásul rögzíti, hogy Magyarországon a perbeli időszakban jogszabály a kezelési költség fogalmát nem határozta meg, az annak ellentételezéseként nyújtott szolgáltatásra a kezelési költség elnevezésből sem lehet egyértelműen következtetni. A megkereső tanács ügyekből szerzett tapasztalatai szerint a pénzügyi intézmények a kölcsönszerződésekben jellemzően nem rögzítették, hogy milyen szolgáltatásokat ellentételez a kezelési költség. A perbeli időszakban két megoldást alkalmaztak a fogyasztói kölcsönszerződésekben: voltak olyan pénzügyi intézmények, amelyek kezelési költséget nem kötöttek ki, hanem a magasabb mértékű kamatban érvényesítették az adminisztrációval, a „rezsi jellegű” kiadásaikkal kapcsolatos költségeiket, amelyet a bírói gyakorlat jogszerűnek fogad el a Hpt. 2. sz. melléklet III/7. pontjában rögzített szűkített kamat fogalomtól függetlenül. Más pénzügyi intézmények a kamat mellett kezelési költséget is kikötöttek. Ezek együttes mértéke általában megegyezett a piaci kamattal, bár vetítési alapjuk sokszor eltért egymástól. Mind a kamat, mind a kezelési költség a THM-ben egyéb költségelemek mellett megjelent.
- [21] A pénzügyi szolgáltatók a kamat és a kezelési költség mellett, jellemzően, egyéb költségeket is kikötöttek. Az egyik ilyen tipikusan kikötött, egyszer fizetendő költség a folyósítási jutalék, amelyért nyújtott szolgáltatás tartalma a szerződéskötés idején hatályos magyar jogszabályokban ugyancsak nem jelent meg, bár mint kiköthető díjazás a Hpt. 212. §-ában (lásd [16] pont) említésre kerül.

Az Európai Unió Bíróságának vonatkozó joggyakorlata

- [22] Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) eddigi joggyakorlata során a világos és érthető megfogalmazás követelményét az irányelv 5. cikke, valamint a 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésekor is vizsgálta.
- [23] A C-26/13. sz. Kásler Árpád és társa kontra OTP Jelzálogbank Zrt. ügyben 2014. április 30-án hozott ítélete 75. pontjában kimondta: „a[z ...] irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló szerződési feltétel esetén azon követelmény alatt, amely szerint a szerződési feltételnek világosnak és érthetőnek kell lennie,

Pfv.VII.22.444/2016/11.

nem kizárólag azt kell érteni, hogy az érintett feltételnek nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.”

- [24] A C-421/14. sz. Banco Primus SA kontra Jesús Gutiérrez García ügyben (a továbbiakban: Banco Primus ügy) hozott ítélete 67. pontjában az EUB akként foglalt állást, hogy az adott ügy tárgyát képező, az ügyleti kamatok számítására vonatkozó szerződéses rendelkezések világos és érthető megfogalmazása körében vizsgálni szükséges, hogy a feltétel tisztességtelen-e az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében. Az EUB rámutatott: a vizsgálat keretében a nemzeti bíróság feladata, hogy összehasonlítsa az ügyleti kamatok mértékének számítási módját és az ebből eredő mérték tényleges összegét a szokásosan alkalmazott számítási módokkal és a törvényes kamatok mértékével, valamint az adott ügy tárgyát képező szerződés megkötésének időpontjában a vizsgált kölcsönszerződés összegével és tartalmával megegyező kölcsön tekintetében a piacon alkalmazott kamatok mértékével.
- [25] A C-186/16. sz. Ruxandra Paula Andriciuc és társai kontra Banca Românească SA ügyben (a továbbiakban: Andriciuc ügy) hozott ítélet 56. pontja értelmében az irányelv 3. cikk (1) bekezdése kettős követelményt fogalmaz meg: egyrészt annak vizsgálatát, hogy tiszteltben tartották-e a jóhiszeműség követelményét, másrészt, hogy fennáll-e a fogyasztó kárára a jelentős egyenlőtlenség. Ugyanezen ítélet 57. pontjában kifejtettek szerint „azon kérdés kapcsán, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló feltétel a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára, a nemzeti bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az eladó vagy a szolgáltató a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén ésszerűen elvárhatta-e, hogy az utóbbi az egyedi tárgyalást követően elfogadja az érintett feltételt (...)”

Az előterjesztett kérdések szükségességéről

- [26] A megkereső tanács megítélése szerint az előterjesztett kérdések megválaszolása mind az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntése, mind az irányelv 4. cikk (2) bekezdésének és 5. cikkének, valamint 3. cikk (1) bekezdésének egységes értelmezése és alkalmazása szempontjából szükséges. Az EUB-nak ezzel kapcsolatban nincs kialakult joggyakorlata, illetve a lehetséges válaszok nem minősülnek olyanoknak, amelyekkel kapcsolatban „semmilyen ésszerű kétely nem merülne fel” (C-283/81. sz. Srl CILFIT és Lanificio di Gavardo SpA kontra Ministero della sanità ügyben 1982. október 6-án hozott ítélet, 21. pont).
- [27] A Kúriának hivatalos tudomása van arról, hogy a fogyasztói szerződések tisztességtelenségének megítélése tárgyában eljáró magyar másodfokú bíróságok (ítélőtáblák) eltérően értelmezik a világos és érthető megfogalmazás irányelvi követelményét a fogyasztói kölcsönszerződésekben egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses rendelkezéseken alapuló költségek tisztességtelenségének vizsgálatánál.
- [28] Az ítélőtáblák többségének álláspontja szerint a fogyasztónak a szerződéskötéskor arról kell tudnia, hogy a kölcsön ellenértékéért összesen mennyit kell fizetnie, ezért nem tisztességtelen, ha a szerződésben az egyes költségeknek csak a mértéke kerül meghatározásra.
- [29] A kezelési költség – álláspontjuk szerint – „köztudomásúan” az adminisztrációval kapcsolatos szolgáltatások ellenértéke. A megkereső tanács megjegyzi, hogy a szolgáltatások pontos

tartalma az egyes jogerős ítéletekben eltérően kerül meghatározásra: a banki adminisztrációért felszámított költségátalány [Fővárosi Ítéletábla 10.Gf.40.198/2016/3.; Szegedi Ítéletábla Pf.II.20.116/2016/4.; Fővárosi Ítéletábla 16.Gf.40.212/2015/7.]; olyan, a banki adminisztrációért felszámított költségátalány, amely a banki forrásköltségek fedezésére is szolgál [Győri Ítéletábla Pf.I.20.065/2016/5/I.]; a kezeléssel járó költségek ellenértéke a kezelés fogalmának meghatározása nélkül [Fővárosi Ítéletábla 6.Pf.20.774/2015/10.]; „a kamattal együtt kell kezelni” [Fővárosi Törvényszék 24.G.41.538/2015/10.].

- [30] Ebből következően a Kúria megítélése szerint „köztudomásúnak” nem lehet tekinteni, hogy a kezelési költség ellenében milyen szolgáltatást nyújt a pénzügyi intézmény, és így azt sem, hogy a nyújtott szolgáltatás elkülöníthető-e a főszolgáltatástól (a pénzkölcsön nyújtásától és annak ellenértékétől, a kamattól), továbbá hogy a szolgáltatást a hitelező a fogyasztók érdekében nyújtja-e.
- [31] A kezelési költséget adminisztrációs költségnek tekintő ítéletáblák hangsúlyozzák, hogy kezelési költség esetén nehéz tételesen, kimerítő jelleggel felsorolni, hogy az milyen szolgáltatásokat ellentételez. Jellemző álláspont az is, hogy a kezelési költség valójában „rejtett kamat”: a kezelési költség és a kamat együttes összege kiadja a piaci kamatot. Mindaddig, amíg a főszolgáltatás ellenértékének több elemre bontása eredményeként az ellenszolgáltatás mértéke nem növekszik, az a fogyasztó számára valódi érdeksérelmet nem okoz, különös tekintettel arra, hogy a THM feltüntetése a különböző ajánlatok összevetését lehetővé teszi.
- [32] Az ítéletáblák kisebbségének álláspontja szerint a szerződéses rendelkezés akkor tisztességes, ha a fogyasztó pontosan tudja, hogy az adott költséget milyen szolgáltatások ellenértékéeként kell megfizetnie. Valójában csak ebben az esetben szolgáltat valós információt a THM is: ekkor tudható, hogy ugyanolyan mértékű THM esetén nyújt-e többletszolgáltatást a fogyasztó számára az egyik vagy a másik pénzügyi intézmény. A főszolgáltatás ellenértékének két elemre bontása nem helytálló érv a tisztességesség mellett egyrészt azért, mert a két elemre bontás indokolatlan, másrészt mert a kezelési költség nem tekinthető rejtett kamatnak, hiszen számítási alapja jellemzően (mint a jelen ügyben is, lásd [1] pont) eltér a kamattól. A pénzügyi intézmény által nyújtott tisztázatlan szolgáltatás lehetetlenné teszi annak eldöntését is, hogy a kezelési költség mellett kikötött egyszeri költségek felszámítása tisztességes-e, ugyanazon tevékenység ellenértékének kétszeri felszámítására nem kerül-e sor.
- [33] A folyósítási jutalék egyike azon költségelemeknek, amelyet egyszeri fizetési kötelezettség mellett szoktak a pénzügyi intézmények felszámolni. Azon ítéletáblák, amelyeknek megítélése szerint tisztességtelen a „rezi jellegű” költségeket ellentételező kezelési költség mellett a folyósítási jutalék kikötése, azzal is szoktak érvelni, hogy a kölcsönszerződés megkötése előtt a pénzügyi intézmény által végzett ügyviteli jellegű tevékenység olyan, a kölcsönszerződés megkötését, a kölcsönösszeg folyósítását megelőzően felmerülő feladatokat ölel fel (pl. hitelbírálat, a szerződés előkészítése), amelyeket a szerződés teljesítéséhez a pénzügyi intézménynek szükségszerűen el kell végeznie, továbbá ezek nem tekinthetők kizárólag a fogyasztók érdekkörében felmerülő szolgáltatásoknak. Jelen ügyben a másodfokú bíróság épp a kezelési költség általa „köztudomásúnak” tekintett fogalmából vezette le, hogy a kezelési költség magában foglalja a kölcsön folyósítását megelőzően nyújtott szolgáltatásokat is, vagyis kezelési költség kikötése mellett a folyósítási jutalék a kétszeri felszámítás tilalmába ütközik.
- [34] Azok az ítéletáblák, amelyek a folyósítási jutalék kikötését tisztességesnek tartják, azzal érvelnek, mint az I. rendű alperes is felülvizsgálati kérelmében, hogy különválasztandók a szerződés megkötését megelőzően nyújtott banki szolgáltatások a szerződés megkötését követő szolgáltatásoktól, továbbá a folyósítási jutalék kikötésére jogszabály tételesen lehetőséget adott [Hpt. 212. § (2) és (3) bekezdés], a díjtétel mögötti szolgáltatásra a

Pfv.VII.22.444/2016/11.

költségelem elnevezéséből is lehet következtetni. A szerződéskötést megelőzően végzett tevékenység a fogyasztók érdekében is történik.

- [35] A Kúria ismeretei szerint ez a kérdés – bár részben más megközelítésben, részben eltérő tartalmú tagállami szabályok mellett – más tagállami bíróságok előtti perekben is felmerült. A német Szövetségi Legfelsőbb Bíróság (Bundesgerichtshof, BGH) XI ZR 405/12. számú, illetve IX ZR 170/13. számú, 2014. május 13-án kelt ítéletei szerint az egyszeri alkalommal fizetendő, futamidőtől független kezelési költség („Bearbeitungsentgelt”) tisztességtelensége vizsgálható, ugyanis a kölcsön ellenszolgáltatása a kamat, így az azon felül kikötött díj nem tekinthető a főszolgáltatás ellenértékének. A BGH megállapította a kezelési költség tisztességtelenségét, mivel a hitelintézet a kizárólag a saját érdekében felmerült működési költségét, illetve a hitelintézetet szerződés vagy jogszabály alapján terhelő kötelezettség teljesítésével kapcsolatos költséget hárítja át a fogyasztóra kezelési költség címen. Azért semmilyen ellenszolgáltatást nem nyújt. Ezzel szemben az osztrák Legfelsőbb Bíróság (Oberster Gerichtshof, OGH) 6 Ob 13/16d. számú, 2016. március 30-án hozott ítéletében a kezelési költségre vonatkozó szerződéses kikötést – az osztrák polgári törvénykönyvnek a német polgári törvénykönyvtől eltérő rendelkezésére figyelemmel – a főszolgáltatások körébe sorolta, amelynek a tisztességtelensége éppen ezért nem vizsgálható. Döntésében utalt arra is, hogy a kezelési költség a THM-ben megjelenik. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a német és az osztrák bírói gyakorlatban vizsgált egyszeri, futamidőtől független kezelési költségtől eltérő a magyar banki gyakorlatban jellemzően alkalmazott kezelési költség, amely – a kamathoz hasonlóan – a futamidőhöz igazodó, időszakonként visszatérően teljesítendő szolgáltatás.
- [36] A megkereső tanács végül arról tájékoztatja az Európai Unió Bíróságát, hogy a fenti jogkérdésekben a Kúriának még egyetlen tanácsa sem foglalt állást, ugyanakkor jelenleg több hasonló tárgyú per van a Kúria, illetve az ország különböző bíróságai előtt folyamatban.
- [37] A fenti pontokban írt eltérő tagállami gyakorlatok és jogértelmezések is azt támasztják alá, hogy az irányelv 4. cikk (2) bekezdésének, 5. cikkének, valamint a 3. cikk (1) bekezdésének egységes értelmezése érdekében az Európai Unió Bíróságának döntése szükséges.

Az első kérdést illetően

- [38] A Kúriának az előtte folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásban – a felperes és az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében írtakra is tekintettel – mindenekelőtt abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy az irányelv 4. cikk (2) bekezdésében és 5. cikkében írt világos és érthető megfogalmazás követelménye fogyasztói kölcsönszerződésekben alkalmazott költségek előírását tartalmazó, egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses rendelkezések vonatkozásában mit jelent. A hivatkozott jogszabályi kötelezettség csak arra irányul, hogy az átlagosan tájékozott, körültekintő fogyasztó tisztában legyen fizetési kötelezettsége mértékével, vagy azt is tudnia kell, hogy azt milyen meghatározott szolgáltatás ellenértékéeként köteles megfizetni. A megkereső tanács álláspontja ezzel kapcsolatban az, hogy éppen a perbeli szerződéshez hasonló kölcsönszerződések vonatkozásában jelentősége lehet az egyes költségek mögötti szolgáltatások meghatározásának, többek között amiatt, hogy a fogyasztó számára világos és érthető legyen: a kölcsönösszeg nyújtásán túl milyen más szolgáltatásokat vesz igénybe a pénzügyi szolgáltatótól, illetve legalább azt ellenőrizni tudja, hogy az egyes költségek – az érték nyújtott szolgáltatások – ne legyenek átfedésben egymással.

A második kérdést illetően

- [39] A megkereső tanács a Banco Primus ügyben hozott ítélet 67. pontjában írtakból arra

Pfv.VII.22.444/2016/11.

következtet, hogy ha a szerződési feltétel nem világos, nem érthető, az önmagában a szerződéses rendelkezés tisztességtelenségének megállapításához nem elegendő, hanem vizsgálni kell az irányelv 3. cikk (1) bekezdése alapján azt is, hogy az adott rendelkezés a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő. Ahogyan azt az Európai Unió Bírósága az Andriciuc ügyben hozott ítélete 56. pontjában kifejtette: a 3. cikk (1) bekezdésében írt két feltételnek (a jóhiszeműség követelményének megsértése, valamint a jelentős egyenlőtlenség előidézése) együttesen kell megvalósulnia.

- [40] A megkereső tanács megítélése szerint nem egyértelmű: a 3. cikk (1) bekezdés szerinti jóhiszeműség követelményének megfelel-e, ha a pénzügyi intézmény a szerződésben nem határozza meg, hogy a kikötött költség milyen szolgáltatást ellentételez. Amennyiben a meghatározás hiánya önmagában sérti a fenti követelményt, akkor még mindig vizsgálni kell-e a jelentős egyenlőtlenséget? Amennyiben viszont a meghatározás hiánya nem sérti a jóhiszeműség követelményét, akkor a jelentős egyenlőtlenség az alapügyben felmerült esetben hogyan értelmezendő?
- [41] A jelen ügyben a szerződésből nem állapítható meg egyértelműen, hogy a kezelési költség milyen szolgáltatást ellentételez. Az ügyleti kamat mértéke ugyanakkor alacsonyabb azokhoz az azonos termékpiacon, azonos időben kötött kölcsönszerződésekhez képest, amelyekben kizárólag ügyleti kamatot kötöttek ki, kezelési költséget azonban nem. A jelen ügyben kikötött ügyleti kamat és kezelési költség együttes összege az adott időben szokásos mértékű, fogyasztóra rótt fizetési terhet eredményezi.
- [42] A fentiekre tekintettel nem egyértelmű a megkereső tanács számára, hogy a 3. cikk (1) bekezdése tükrében hogyan kell helyesen értelmezni:
- a jóhiszeműség követelményével ellentétben a szerződő felek jogaiban és kötelezettségeiben a fogyasztó kárára csak akkor állhat fenn jelentős egyenlőtlenség, ha a fogyasztót a szerződésből eredően megillető valamennyi jogot és őt terhelő valamennyi kötelezettséget együttesen vizsgálva megállapítható, hogy felborult a szerződő felek közötti formális egyensúly, vagyis az adott kikötés következtében a pénzügyi intézmény olyan indokolatlan és egyoldalú előnyt szerez, amelyet a szerződés egyéb kikötése sem egyensúlyoz ki a fogyasztó szempontjából, vagy
 - a jelentős egyenlőtlenséget csak az adott szolgáltatásra és az azért kikötött ellenszolgáltatásra vetítve kell megítélni, esetleg összehasonlítva a tisztességtelenségi vizsgálat tárgyát képező ellenszolgáltatásra vonatkozó kikötést az adott időben az adott termék piacán alkalmazott hasonló kikötésekkel. Amennyiben a b) pont szerinti értelmezés a helyes, akkor hogyan lehet értékelni azt, hogy tipikus esetben nem határozható meg egyértelműen, hogy a kezelési költség mit ellentételez az egyes szerződésekben.

Budapest, 2017. október 26.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Farkas Attila sk. bíró

A kiadvány hiteleül:

/Seres Józsefné/
tisztviselő

